

จดหมายข่าว

พลิบ

ก้าวใหม่การวิจัยและพัฒนาการเกษตร

ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 ประจำเดือน สิงหาคม 2542

ISSN 1513-0010

ในฉบับ

- มหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร'42 ตื่นตาสำหรับคนเมือง... หน้า 2 ● คำขอ... หันโลก... หน้า 7
- ชาหม่อน... ชาใหม่... หน้า 8 ● ขยายพันธุ์เห็ดองและเห็ดสีน้ำ... หน้า 10

มหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร'42

ต้นตอสำหรับคนเมือง

พรรณนิษฐ์ วิชชาขุ : รายงาน

เมื่อวันที่ 15-18 กรกฎาคม 2542 กรมวิชาการเกษตร ได้จัดงานที่ยิ่งใหญ่ในรอบปีขึ้นมางานหนึ่งคือ “มหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542” หรือใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Agri-Tech Expo 1999” โดยเนรมิตบริเวณโซน C ชั้น 2 ของศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ พื้นที่กว่า 4,600 ตารางเมตร เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการผลงานวิจัย และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกรมวิชาการเกษตร จัดพื้นที่โซน C ชั้นล่าง แสดงนิทรรศการและจำหน่ายผลผลิตผลิตภัณฑ์ และเครื่องจักรกลการเกษตร ของภาคเอกชน นอกจากนี้ยังจัดสัมมนาวิชาการโดยเลือกเรื่องราวที่กำลังเป็นประเด็นที่น่าสนใจในวงการเกษตรมาเป็นหัวข้อในการบรรยายพิเศษและอภิปราย ในแต่ละกิจกรรมภายในงานที่กล่าวมาได้รับความสนใจจากคนกรุงเทพฯ มากทีเดียว

● มหกรรมเพื่อเทิดพระเกียรติ 6 รอบ

นายอนันต์ ดาโลดม อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้ปรารภไว้ในสูจิบัตรงานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 ว่า “เป็นเวลา 95 ปี นับตั้งแต่ได้มีการสถาปนากรมช่างไหมขึ้นในปี พ.ศ. 2447 จากนั้นได้มีการปรับปรุงส่วนราชการภายใต้กรมช่างไหมนี้เรื่อยมาจนเป็น “กรมวิชาการเกษตร” ในปี พ.ศ. 2515 ถึงปัจจุบันเป็นเวลา 27 ปีแล้ว”

บนเส้นทางการวิจัย พัฒนา การบริการ และการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนการถ่ายทอดผลงานวิจัยไปสู่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน พี่น้องเกษตรกร กรมวิชาการเกษตรได้ริเริ่มสร้างผลงานทางวิชาการ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพืช ไหม และวิศวกรรมเกษตรอันทรงคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยอย่างมหาศาล ส่งผลให้ภาคการเกษตรมีความเจริญก้าวหน้ากลายเป็นสาขาการผลิตที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของชาติตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

เมื่อประเทศชาติประสบภาวะวิกฤติ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา หลายฝ่ายคาดหวังและฝากความหวังไว้กับภาคการเกษตรว่าจะเป็นภาคการผลิตที่มีส่วนช่วยแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจ และนำพาประเทศชาติไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่ง

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงเจริญพระชนมายุครบ 6 รอบ หรือ 72 พรรษา ในปี 2542 กรมวิชาการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการผลิต

ผลงานทางวิชาการที่ได้จากการศึกษาวิจัย จัดงาน “มหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 หรือ Agri-Tech Expo 1999” ขึ้น เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสพิเศษดังกล่าว โดยการจัดแสดงผลงานทางวิชาการที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยในสาขาต่างๆ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาสาธารณชน เป็นการยืนยันและสร้างความมั่นใจว่า ผลงานทางวิชาการเหล่านี้ คือ เครื่องมือ และกลไกที่จะนำพาให้ความหวังของคนในชาติที่ปรารถนาจะพึ่งพาภาคเกษตรในการฟื้นฟูชาติ ปรากฏเป็นรูปธรรม”

นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการจัดงานครั้งนี้ที่อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้กล่าวไว้ในคำปรารภข้างต้นแล้ว การจัดงานครั้งนี้ยังเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ผู้ประกอบการ เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ ในรูปของการสัมมนา วิชาการ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการส่งเสริมด้านการตลาดของผลผลิต และผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์การเกษตร วัสดุ อุปกรณ์ และปัจจัยการผลิตทางการเกษตรต่างๆ ด้วย

● พิธีเปิดเรียบง่ายสไตล์เกษตร

พิธีเปิดงานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 เริ่มขึ้นเมื่อเวลาประมาณ 13.00 น. ของวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 ณ ห้องบอลรูม ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดย ฯพณฯ นายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน มี ฯพณฯ นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ท่ามกลางแขกผู้มีเกียรติกว่า 400 ท่าน โดยมีการถ่ายทอดสดเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ด้วย

หลังการกล่าวเปิดงานในห้องบอลรูมแล้ว ประธานและคณะได้เดินไปยังโซน C ชั้น 2 เพื่อตัดสายมาลาเปิดงานนิทรรศการ

จากบันไดทางขึ้นโซน C ชั้น 2 ไปจนถึงบริเวณซุ้มตัดสายมาลานั้น จะผ่าน

สวนหย่อมไม้ดอกที่จัดไว้อย่างสวยงามด้วยฝีมือของสถาบันวิจัยพืชสวนที่ได้รับมรดกหน้าวัว ดอกดาหลา ปทุมมา และหงส์เหิน มาจากศูนย์วิจัยพืชสวนและสถานีทดลองพืชสวนทั่วประเทศ มาช่วยเนรมิตให้ส่วนนิทรรศการสดชื่นขึ้น บริเวณที่เป็น Landmark ของงานคือ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่กำลังทรงงานมีพระเสโทไหลหยดตรงพระนาสิก เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ขนาดใหญ่ บริเวณรอบๆ ตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด และด้านขวาของพระบรมฉายาลักษณ์ จะเป็นเวทีการสาธิตที่มีเป็นประจำทุกวัน วันละ 3 รอบ

ฯพณฯ นายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เยี่ยมชมนิทรรศการพร้อมกับ DR. Premnath ผู้อำนวยการองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ท่านอธิบดี อนันต์ ดาโลดม และท่านรองอธิบดีทั้ง 3 ท่าน โดยมีท่านรองอธิบดีฯ ณรงค์ศักดิ์ เสนาณรงค์ ในฐานะประธานคณะกรรมการฝ่ายจัดนิทรรศการ เป็นผู้เข้าชม

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความสนใจชมนิทรรศการของสถาบัน และกองต่างๆ เป็นเวลาเกือบ 2 ชั่วโมง โดยเฉพาะนิทรรศการที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิตต่างๆ ท่านได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการทำน้ำผลไม้ ไรน์ผลไม้ ไรน์หม่อน การทำข้าวกล้องสำเร็จรูป นอกจากนี้ท่านยังยินดีสนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัยแปรรูปข้าวด้วย

● หลากหลายน่าสนใจ-นิทรรศการ

ท่านที่ไม่ได้มีโอกาสมาร่วมงานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 ในครั้งนี้ต้องบอกว่า “น่าเสียดาย” ที่โอกาสจะนำความสุดยอดของแต่ละกองแต่ละสถาบันมารวมไว้ ณ จุดเดียวกันนั้น หาไม่ได้ง่ายนัก อย่างไรก็ตาม “ผลิใบฯ” จะนำท่านไปเยี่ยมชมนิทรรศการในครั้งที่ทุกจุด ตามเรามา..

● ศกอ. นื่องใหม่ไฟแรงแข่งโค้ง มาด้วยความสดสวยของกล้วยไม้ ศูนย์ผลักดันสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก หรือ ศกอ. จัดแสดงเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาการผลิต พัฒนาคุณภาพ พืชส่งออก ซึ่งเป็น Product Champion ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 3 ชนิดคือ ลำไย ทุเรียน กล้วยไม้ แสดงขั้นตอนการจดทะเบียนผู้ส่งออก ขั้นตอนการส่งออก และการตรวจสอบเพื่อออกใบรับรองสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก

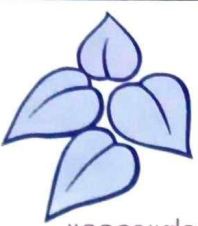
ศกอ. ลงทุนยกคอมพิวเตอร์มาให้ผู้ชมงานเรียกดูข้อมูลพืชทั้ง 3 ชนิด ได้ตามต้องการ พื้นที่นิทรรศการสดชื่นงดงามด้วยดอกกล้วยไม้หลากหลายชนิด นับตั้งแต่ซุ้มประตูทางเข้าจนถึงสวนหย่อมภายใน มีการแสดงกล้วยไม้ขนาดต่างๆ ที่บรรจุหีบห่อเพื่อการส่งออก การบรรจุหีบห่อทุเรียน และบรรจุหีบห่อลำไยเพื่อการส่งออก พร้อมกับนำลำไยที่ผ่านการรมซัลเฟอร์ไดออกไซด์แล้วมาให้ชมกันด้วย

● ยางพารา 1 ใน Product Champion แต่แยกมาจัดคนเดียว

สถาบันวิจัยยางจำลองชีวิตชาวสวนยางมาไว้ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ จำลองสวนยางเล็กๆ มีพืชแซม สวนยางต้นใหญ่ที่เปิดกรีดแล้ว มีการปลูกไม้ดอก (ดาหลา) ในสวนยาง พร้อมกันนั้นก็เปิดโอกาสให้ผู้มาชมหัดกรีดยางด้วย โดยมีการจัดแสดงเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เช่น มีดกรีดยาง เครื่องรีดยาง ตะกั่ว ยางรองน้ำยาง เป็นต้น แสดงชนิดของยางแผ่นชั้นต่างๆ มีการสาธิตการทำน้ำมือเทียมจากน้ำยาง ทำดอกไม้จากน้ำยาง และการทำดอกไม้จากใบยางพารา นอกจากนี้ยังจัดแสดงผลภัณฑ์จากยางพาราชนิดต่างๆ รวมทั้งภาพถ่ายดาวเทียม แสดงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยางพาราด้วย

มีผู้สนใจการทำน้ำมือเทียม จากน้ำยางมาก ผลิตภัณฑ์หมุนเวียนมาชมการสาธิตวิธีทำไม่ขาดสาย มีผู้ลองกรีดยางก็มาก

● จักรกลเกษตร เป็นมุมที่มีผู้เข้าไปเยี่ยมชมอย่างหนาแน่นมุมหนึ่ง วันแรก

แจกกาแฟจากเครื่องต้มกาแฟให้ดื่มฟรี
เมื่อวันที่ 2 ขอคำครีมน้ำตาลแก้วละ 5
บาท แต่ก็ยังมีคนมุ่งไม่ขาดสาย เครื่อง
จักรกลที่นำมาแสดงในครั้งนี้ คือ เครื่อง
หั่นย่อยซากพืชเครื่องอบแห้งเนกประสงค์
รถไถเดินตาม ที่ได้พัฒนาให้สามารถใช้
อะไหล่ร่วมกันได้ไม่ว่าจะเป็นยี่ห้อใด
เครื่องคว่ำกาแฟ และเครื่องคั้นน้ำผลไม้ รุ้สึก
2 เครื่องสุดท้ายนี้จะได้รับความสนใจจาก
บรรดาคุณแม่บ้านมาก ในขณะที่คุณพ่อ
บ้านสนใจเครื่องหั่นย่อยซากพืชมากกว่า

● หม่อนไหม สายใยชีวิต จัด

แสดงให้เห็นความสวยงาม วิจิตรตระการ
ตาของเส้นไหม และผ้าไหมไทย ซึ่งได้รับ
ความเอื้อเฟื้อจากบริษัท จุลไทย อินดัสตรี
จำกัด นำพันธุ์ไหม เส้นไหมชนิดต่างๆ
ผ้าไหมไทย และผ้าโอบิทอลายของญี่ปุ่น
ซึ่งทอจากเส้นไหมชนิดดีเยี่ยมของไทย สนน
ราคาผืนละนับแสนบาท มาร่วมจัดแสดง
นอกจากนี้สถาบันวิจัยหม่อนไหมยังได้จัด
แสดงวิธีการเลี้ยงหนอนไหมวัยต่างๆ
แสดงพันธุ์หม่อน แสดงและสาธิตการสาว
ไหมด้วยเครื่อง แสดงผลิตภัณฑ์จากหม่อน
เช่น ชาหม่อน ไวน์หม่อน และกระดาษที่
ทำจากเยื่อต้นหม่อน เป็นต้น

จุดที่ได้รับความสนใจมากที่สุด
เห็นจะได้แก่ การเลี้ยงหนอนไหม และ
การสาวไหม โดยเฉพาะเด็ก ๆ สนุกสนาน
กับการจับตัวหนอนไหมกันมาก เพราะมัน
นุ่มๆ และมีขนาดต่างๆ ให้ดู

● ในหลวง คือ ดวงใจ ข้าวไทย

คือ ชีวิต สถาบันวิจัยข้าวนำเสนอเรื่องราว
เกี่ยวกับข้าว พร้อมตัวอย่างของจริง ทั้งต้น
ข้าว และเมล็ดข้าวเปลือก เมล็ดข้าวสาร
โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนของ
นิทรรศการ จัดแสดงระบบนิเวศการ
ปลูกข้าวในประเทศไทย จำลองพื้นที่ภูเขา
น้ำตก และแปลงนาตามคลองน้ำไหล มี
ทั้งแปลงข้าวไร่ ข้าวนาสวน และข้าวนา
ชลประทาน ส่วนพันธุ์ข้าวที่จัดแสดง
นอกจากพันธุ์ข้าวใหม่ๆ ที่ปรับปรุงพันธุ์
โดยนักวิจัยของสถาบันวิจัยข้าวแล้ว ยังมี
พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกตามภูมิภาคต่างๆ ด้วย
พื้นที่อีกส่วนหนึ่งเป็นการสาธิต

การแปรรูปข้าว ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจมาก
โดยเฉพาะการทำขนมจีนด้วยเครื่อง นอก
จากสาธิตให้ดูแล้วยังขายด้วย ใครจะนั่ง
ทานที่งานก็ได้ หรือจะซื้อกลับบ้านก็ได้ มี
การสาธิตทำขนมดอกจอก และขนมครก
ให้ชิม มีการให้ชิมข้าวกล้องกึ่งสำเร็จรูป
และข้าวกล้องปรุงรสกึ่งสำเร็จรูป หน้าตา
เป็นอย่างไร มีกรรมวิธีปรุงรับประทาน
อย่างไร วันหลังจะนำมาเสนอ นอกจากนี้
ยังมีการสาธิตการทำ “โรตีสโรน” หน้าตา
เหมือนมักกะโรนี แต่ทำจากแป้งข้าวเจ้า

● เทคโนโลยีชีวภาพ กับ การ
เกษตรในอนาคต ของสำนักวิจัยและ
พัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ จัดแสดง
ผลการวิจัยและทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยี
ชีวภาพในเรื่องพืชตัดต่อสารพันธุกรรม
การขยายพันธุ์ไม้ผลโดยการเพาะเลี้ยง
embryo การถ่ายฝากยีนในมะนาวแป้น
และเทคนิคการผลิตส้มปลอดโลก ใน
ห้องปฏิบัติการ

● รู้จักพืชไร่ชีวิตชีวิตจะยืนยาว
สถาบันวิจัยพืชไร่ นำเสนอพืชไร่ในหลาย
ลักษณะที่ยอดฮิต คือ พืชไร่ชีวิต เช่น งา
ลูกเดือย ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง พืชไร่
อุตสาหกรรม แสดงตัวอย่างต้นและเมล็ด
พันธุ์พืชไร่ที่เป็นวัตถุดิบอุตสาหกรรม เช่น
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดอ่อน งา ถั่วเขียว
ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ฝ้าย มันสำปะหลัง อ้อย
คั้นน้ำ พันธุ์พืชไร่เฉลิมพระเกียรติ ซึ่ง
เป็นพันธุ์พืชไร่ที่ทำการปรับปรุงพันธุ์
ประกาศเป็นพันธุ์รับรอง และพันธุ์แนะนำ
ของกรมวิชาการเกษตร โดยระบุตัวเลข

หลังชื่อพันธุ์ เป็นการระลึกถึงและเทิด
พระเกียรติพระราชวงศ์ในวโรกาสต่างๆ

นอกจากนิทรรศการแล้วยังมีการ
สาธิตทำขนมอบจากแป้งมันสำปะหลัง
และขนมงา ซึ่งกลิ่นหอมชวนรับประทาน
มีผู้แวะเวียนมาชิมไม่ขาดสายจนผลิตไม่ทัน

● วัฒนาการพืชสวนไทย ช่วย

กู้ภัยเศรษฐกิจ สถาบันวิจัยพืชสวนดูจะ
เป็นสถาบันที่จัดนิทรรศการได้ตระการตา
และแปลกตาที่สุด เพราะระดมไม้ดอกมา
จากศูนย์ และสถานีทดลองต่างๆ ทั่ว
ประเทศ รวมทั้งไม้ผลหน้าตาและชื่อ
แปลกๆ สำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในวงการเกษตร
หรืออาจจะเคยได้ยินชื่อแต่ไม่รู้จำหน้าตา
เช่น วนิลา มะคาเดเมีย ชาโยเต้ หรือ ฟัก
แม้ว แพชชั่นฟรุต อะโวคาโด และที่ได้รับความ
สนใจมากเป็นพิเศษ คือ หงษ์เหิน
ซึ่งเป็นไม้ดอกที่ใช้ประดับเกือบจะทุกส่วน
ของนิทรรศการที่เป็นของพืชสวน รวมทั้ง
ดาหลา ปทุมมา และหน้าวัวสีแปลกๆ
พันธุ์ใหม่ๆ ที่เป็นผลการวิจัย ปรับปรุง
พันธุ์ของศูนย์วิจัยและสถานีทดลองต่างๆ
ในสังกัดสถาบันวิจัยพืชสวน

● การแปรรูปผลผลิตทางการ

เกษตร กองเกษตรเคมี จัดแสดงผลการ
วิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิต
ต่างๆ พร้อมมีให้ชิมแบบไม่อั้น ทั้งไวน์ลิ้นจี่
ไวน์มังคุด ไวน์องุ่น มะนาวผง ผักกอกแห้ง
ต้มยำ น้ำผลไม้สเตอไรซ์ และพาสเจอร์ไรซ์
เยลลี่ผลไม้ต่างๆ มีการสาธิตการทำน้ำ
ผลไม้ต่างๆ ด้วย มุมที่ได้รับความสนใจ
มากสำหรับสุภาพบุรุษ คือ มุมจัดแสดงไวน์
ที่มีไวน์ให้ชิม ส่วนสุภาพสตรีจะให้ความ
สนใจการทำน้ำผลไม้ และการทำ
เยลลี่เป็นส่วนใหญ่ กองเกษตรเคมีชู
ประเด็นของนิทรรศการว่า GMP หรือ
Good Manufacturing Practice

● เทคโนโลยีการจัดการดิน กอง
ปฐพีวิทยา จัดแสดงผลการดำเนินงาน
โครงการพระราชดำริ “หญ้าแฝก” แสดง
การผลิต และการใช้เชื้อไรโซเบียม การ
เลี้ยงแหนแดง และการใช้แหนแดงเป็นปุ๋ย
บำรุงดิน ที่ได้รับความสนใจมากคือ การ
ใช้ปุ๋ยในระบบให้น้ำกับไม้ผลระบบวนจรี
คือ ใส่ปุ๋ยไปในท่อน้ำพร้อมกับการให้น้ำ

ในระบบการให้น้ำในสวน

● **การควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรกับกฎหมายที่ดูแล** กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรจะเป็นหน่วยงานที่ไม่น่าจะมียะไรมาแสดงเพราะเป็นผู้ดูแลกฎหมายเสียมากกว่าการทำงานวิจัย แต่กลับจัดเป็นนิทรรศการได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะตัวอย่างพันธุ์พืชสวน 9 ชนิด ได้แก่ ส้มโอ มะพร้าว ทองเครือ กวาวเครือทุเรียน ลำไย ลิ้นจี่ มะขาม และองุ่น ซึ่งเป็นพันธุ์พืชที่ห้ามนำออกนอกราชอาณาจักร ยกเว้น ผลและเมล็ด แสดงการทำงานของกรมยางกล้วยไม้เพื่อกำจัดเพลี้ยไฟก่อนการส่งออก นิทรรศการ CITES แสดงพันธุ์พืชอนุรักษ์ที่กำลังสูญพันธุ์ เช่น กล้วยไม้รองเท้านารี กับพืชอีกหลายชนิดที่ไม่มีป้ายชื่อบอก จึงไม่ทราบว่ามียะไรบ้าง แสดงตัวอย่างปุ๋ยเคมีที่บรรจุในภาชนะชนิดต่างๆ หลากหลายชนิด หลายเครื่องหมายการค้า นอกจากนี้ยังแสดงการควบคุมแปลงเพาะกล้าพันธุ์ปาล์ม ที่นำป้ายรับรองแปลงขนาดเท่าของจริงมาตั้งแสดงให้ดู พร้อมเมล็ดปาล์มน้ำมัน และผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน

● **วัดภูมิพิช เพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม** กองวัดภูมิพิชการเกษตรจัดแสดงการใช้วัดภูมิพิชทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม แสดงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนวัดภูมิพิช ตามพระราชบัญญัติวัดอุณทราย พ.ศ. 2535 พร้อมวัดภูมิพิชที่ประกาศห้ามใช้ 4 ชนิด พร้อมกันนี้ได้เสนอวิธีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์วัดภูมิพิชให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ การตรวจสอบการเสื่อมสภาพของวัดภูมิพิชด้วย

● **การอารักขาพืชในศตวรรษที่ 21** กองกีฏและสัตววิทยา ดึงดูดความสนใจด้วยการแสดงตัวอย่างแมลงหน้าตาแปลกๆ และทำให้เราเห็นว่า จักจั่น ไม่ได้มีหน้าตาอย่างที่เรารู้จักเท่านั้น แต่ยังมีจักจั่นหน้าตาแปลกๆ อีกหลายตัว เช่นเดียวกับด้กัแตน และด้วงชนิดต่างๆ อีกนับสิบชนิด นอกจากนี้ยังมีผีเสื้อตัวใหญ่ๆ สีสวยๆ ที่นำมาแสดงในครั้งนี้ด้วย นิทรรศการอีกส่วนหนึ่งเป็นการจำลองแปลงนาข้าวพันธุ์ที่ต้านทาน

และไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พร้อมทั้งแนะนำให้ผู้ชมรู้จักแมลงที่มีประโยชน์ที่ไม่ควรทำลายด้วย

● **วิทยาการโรคพืชและจุลชีววิทยา** กับการพัฒนาการเกษตร ตระการตาด้วยสวนเห็ดที่กองโรคพืชและจุลชีววิทยาบรรจงจัดสุดฝีมือ มีเห็ดหน้าตาแปลกๆ ให้ชม เช่น เห็ดตีนแรด เห็ญานางิ เห็ดนางรมสีทอง เห็ดภูฐาน เห็ดนางรมฮังการี เห็ดขอนขาว เห็ดหลินจือ เห็ดเป่าฮื้อ เป็นต้น

อีกส่วนหนึ่งเป็นการแสดงผลงานวิจัยการยืดอายุผลผลิตเพื่อการส่งออกด้วยการใช้ระบบ Control Atmosphere Storage System หรือ การควบคุมบรรยากาศภายในตู้ควบคุม (C.A.) กับพืช 4 ชนิด ที่ได้ผลการวิจัยออกมาในระดับหนึ่งแล้ว คือ ทุเรียน ลำไย มะนาว และสับปะรด

● **พืชสมุนไพรบำรุงกำลัง** กองพฤกษศาสตร์และวัชพืช จับ บุก มาเป็นพระเอก โดยการจัดแสดงพันธุ์บุกที่ใช้เป็นวัตถุดิบผลิตอาหารลดน้ำหนัก และจับกวาวเครือมาเป็นนางเอก โดยเขียนเตือนไว้อย่างน่าสนใจว่า “อันตราย กวาวเครือไม่ใช่อาหาร แต่เป็นยา รอหนอย ครีมหาได้ กินต้องระวัง” ใครที่คิดจะใช้กวาวเครือ เพื่อเพิ่มขนาดของอวัยวะบางอย่างในร่างกาย คงต้องคิดมากหน่อย

● **หมู่บ้านวิชาการเกษตร** สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8 ร่วมกันจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ

หมู่บ้านวิชาการเกษตร โดยได้จำลองการเปลี่ยนที่นาเป็นสวนผลไม้ จัดแสดงตัวอย่างผักพื้นบ้าน ที่คนในเมืองน้อยคนที่รู้จัก เช่น ผักหนาม ผักไผ่ ผักแขยง ผักปลัง มะรุม ก้านตรง เพกา ผักชีทอด ขจร (สลัด) กระโดน กระเทียม มะตูม หอมแขก สะเม้ง เม็ก และยอ เป็นต้น และถ้าใครสนใจรายละเอียดก็สามารถเรียกข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ได้ นอกจากนี้ สวพ. ยังแสดงการผลิตข้าวกล้องหอมมะลิแบบชาบ้าน โดยการใช้ครกกระเดื่องตำด้วยมือได้รับความสนใจจากผู้ชมไม่น้อย

สาธิต...ใครสนใจทำเป็นอาชีพได้

ข้างๆ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนที่เป็น Landmark มีเวทีสำหรับการสาธิตให้ผู้ชมที่เดินผ่านไปมา ได้นั่งพักผ่อน และชมการสาธิตวิธีการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ วันละ 3 รอบๆ ละ 1 เรื่อง ใครที่สนใจมากสามารถนำไปทำเป็นอาชีพได้ เรื่องที่สาธิตบนเวที ได้แก่ การทำชาหม่อน การแปรรูปมันสำปะหลัง การแปรรูปถั่วเหลือง การทำเยลลี่ผลไม้ การทำวุ้นมะพร้าว การทำดอกไม้จากใบยางพารา การทำน้ำผลไม้พาสเจอร์ไรซ์ การแปรรูปข้าว การทำไวน์ผลไม้ และการตรวจสอบสารพิษตกค้างในพืชผัก

แต่ละเรื่องได้รับความสนใจจากผู้ที่มาร่วมงานมากพอสมควร โดยเฉพาะการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ บางรายการให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกิจกรรมด้วย โดยถ้าใครขึ้นเวทีสาธิตวิธีการที่ได้สาธิตให้ชมไปแล้ว จะทำการอบรวมการแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้ฟรี จนจบหลักสูตร

จำหน่ายสินค้า...ขายกันเพลิน

บริเวณโซน C ชั้นล่าง จัดให้เป็นสถานที่จำหน่ายผลผลิต และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยมีบริษัท ห้างร้านผู้ประกอบการ กลุ่มเกษตรกร นำสินค้ามาจำหน่ายรวมประมาณ 120 ราย แบ่งกลุ่มสินค้าที่นำมาจำหน่ายออกเป็น กลุ่มๆ คือ อาหาร น้ำมันพืช และสมุนไพร

ผลิใบ

จากโต๊ะบอกอ

ท่านผู้อ่านที่รัก

จดหมายข่าว “ผลิใบฯ” ฉบับนี้ ได้นำเรื่องราวและบรรยากาศ ของงานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 ซึ่งกรมวิชาการเกษตรจัดขึ้นระหว่างวันที่ 15-18 กรกฎาคม 2542 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ มาเสนอให้ท่านที่ไม่มีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมงานได้ทราบถึงความยิ่งใหญ่ตระการตา แต่เนื่องจากเนื้อที่ของ “ผลิใบฯ” มีจำกัด จึงต้องสรุปสาระสำคัญมาให้ท่านจินตนาการรายละเอียดกันเอง หากจะแบ่งเป็น 2 ตอน ก็เกรงว่าผู้อ่านจะลืมไปเสียก่อน จึงต้องขอใช้เนื้อที่ “ผลิใบฯ” ฉบับนี้มากสักหน่อยซึ่งหมายถึง “จากโต๊ะบอกอ” ก็ได้อุทิศเนื้อที่ให้กับ “งานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542” ด้วยเช่นกัน

พบกันใหม่ฉบับหน้า บรรณาธิการ

ผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ ดอกไม้ ต้นไม้ จักรกลการเกษตร อุปกรณ์การเกษตร ระบบน้ำ สารเคมี ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และหนังสือ

ตลอดการจัดงานมีผู้สนใจซื้อหาสินค้าที่นำมาจำหน่ายอย่างเนืองแน่น โดยเฉพาะวันสุดท้าย บางบริษัทสินค้าที่นำมาจำหน่ายหมดก่อนงานจะเลิก ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหาร จะได้รับความสนใจมากกว่าสินค้าอื่นๆ บางบริษัทไม่ได้หวังจะจำหน่ายสินค้า แต่ต้องการแนะนำให้ผู้รู้จักบริษัท และผลิตภัณฑ์ของบริษัท เช่น บริษัท Highland Green จำกัด ไม่มีดอกไม้มาจำหน่าย แต่จัดดอกไม้โชว์ความสวยงามของลิลลี่ที่ปลูกเองบนดอย ในจังหวัดเชียงราย ในสไตล์ดังงามยิ่งใหญ่แปลกตา ห้างหุ้นส่วนจำกัด รัชมน แสดงพันธุ์ผักและผลไม้ใหม่ ๆ ของตนได้อย่างสวยงามน่าสนใจพร้อมจำหน่ายผลผลิตด้วย

สัมมนาวิชาการ น่าสนใจ

ห้องบอลรูม ในศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ คือสถานที่ จัดสัมมนาวิชาการระหว่างวันที่ 16-18 กรกฎาคม 2542 มีเรื่องหรือหัวข้อสัมมนาในรูปของการบรรยายพิเศษ และการอภิปราย รวม ๑ เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นการบรรยายพิเศษ ๕ เรื่อง ได้แก่

- เกษตรไทย ช่วยพัฒนาศรษฐกิจจริงหรือ โดย วิทยานายเนริน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- อนาคตการเกษตรไทย โดย นายปิณฑิพงษ์ ธีงบุญ ณ อุทยาน

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ผลกระทบทางพันธสัญญา WTO ต่อสินค้าเกษตรไทย โดย คุณวิบูลย์ศรี ร่วมรักษ จากกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

- การพัฒนาการเกษตรไทย จะไปทางไหนในอนาคต โดย ดร.วิโรจน์ ณ ระนอง จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)

- ทำความรู้จักกับสารตัดต่อพันธุกรรม โดย ดร.สุทัศน์ ศรีพัฒน์พงศ์ รองผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

มีการอภิปราย 4 เรื่อง ได้แก่ สวนส้มเงินล้าน มาตรการหลังประกาศห้ามใช้สารเค 4 ชนิด พระราชบัญญัติวัตถุอันตรายกับการใช้สารกำจัดศัตรูพืช และทิศทางที่เหมาะสมในการเผชิญกับสารตัดต่อพันธุกรรม

ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบการด้วย นักวิชาการ และผู้บริหารของกรมวิชาการเกษตรเอง นักวิชาการจากหน่วยงานอื่น เกษตรกร ผู้ประกอบการในวงการเกษตร ผู้สนใจทั่วไปรวมประมาณวันละ 400-500 คน

กรมวิชาการเกษตร จะจัดทำเอกสารสรุปผลการสัมมนาครั้งนี้ เพื่อแจกจ่ายผู้สนใจในโอกาสต่อไป ส่วน “ผลิใบฯ” จะได้เลือกเรื่องที่น่าสนใจสรุปสาระเสนอในโอกาสต่อไปด้วยเช่นกัน

พบกันใหม่...ครั้งต่อไป

มหกรรมเทคโนโลยีการเกษตร 2542 ผ่านไปด้วยความยิ่งใหญ่ตระการตาและได้นำผลงานวิจัย เทคโนโลยีการเกษตรด้านต่างๆ เผยแพร่สู่ประชาชนทั่วไป โดยได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ท่านอธิบดี อนันต์ ดาโลดม ปรากฏไว้ในระหว่างที่ท่านได้เยี่ยมชมนิทรรศการของหน่วยงานต่างๆ ก่อนวันเปิดงานว่า “เหมือนการประกวดสวนหย่อม ดอกไม้เยอะเทคโนโลยีน้อยไปหน่อย” แต่โดยภาพรวมท่านก็พอใจมาก หากปีหน้าจะจัดอีก คำปรารภของท่านคงเป็นข้อคิดที่แต่ละหน่วยงานควรนำไปประกอบการพิจารณากำหนดรูปแบบและสาระของนิทรรศการด้วย

พบกันใหม่ ในงานมหกรรมเทคโนโลยีการเกษตรครั้งต่อไป อาจจะปีหน้าหรือปีไหน ท่านต้องติดตาม...

คำย่อ..กันโลก (1)

หลัง จากที่เวลาผ่านไปหนึ่งเดือน ในที่สุดก็ถึงเวลาที่ต้องนำปัญหาของท่านผู้อ่านไปค้นหาคำตอบมาให้รับทราบโดยทั่วกัน สำหรับฉบับนี้ขอนำประเด็นคำย่อหรืออักษรย่อที่แสนจะท้อปิตติติศาหามาขยาย ซึ่งใครที่ไม่ทราบอาจตกใจได้

ปัจจุบันนี้อะไรๆ ก็ต้องเร่งรีบ รวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการหมุนไปของโลก เป็นเหตุให้ผู้คนใช้อักษรย่อหรือไม่ก็คำย่อ เพื่อแทนสิ่งที่ถูกกล่าวถึง บางคำอาจจะใช้กันอย่างแพร่หลายจนรู้จักกันทั่วไป บางคำก็เป็นคำที่ใช้กันเฉพาะกลุ่ม หากผู้คนที่อยู่นอกกลุ่มได้ยินอาจจะทำหน้างงๆ เฉพาะในกรณีวิชาการเกษตรของเรา ตัวอย่างที่เห็นง่าย ๆ เช่น หากเอ่ยถึงสำนักสะเดา แทบทุกคนจะเข้าใจว่าเป็นหน่วยงานใดตั้งอยู่ที่ไหน แต่ถ้าบอกว่า สำนักวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสารธรรมชาติทางการเกษตร คนที่ถามอาจจะต้องรอสักนิดถึงจะทราบว่าคืออะไร เช่นกันหากจะถามว่าศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติดและศรัทธาตั้งอยู่ที่ไหน คงต้องใช้เวลาลึกครั่งถึงจะทราบคำตอบ ลองถามว่าศูนย์ภัยแล้งอยู่ที่ไหน ความรวดเร็วจะต่างกันอย่างไรชัดเจนทีเดียว

ในขอบข่ายระดับโลก อักษรยอยังมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการนั้นโดยตรง ผู้เกี่ยวข้องหรือแม้แต่ผู้เสพสื่อเช่นเราๆ ท่านๆ อย่างน้อยเราจะได้ทราบที่เขาพูดกันอยู่นั้นหมายถึงอะไร สำหรับฉบับนี้ขอเสนอเพียง 2 คำก่อน

EU : European Union : สหภาพยุโรป สำหรับ EU นี้เป็นคำย่อที่ทราบกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นองค์การที่พัฒนาต่อเนื่องมาช้านานตั้งแต่ปี 2494 เริ่มจากประชาคมความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ จนกระทั่งปี 2510 ได้รวมกันเป็นประชาคมยุโรป (European Community /EC) และพัฒนาจนเป็นสหภาพยุโรป (European Union/EU) ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาขอบข่ายการพัฒนาของ

ประชาคมยุโรปไปสู่สหภาพยุโรปนั้น สามารถสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอน คือเริ่มจากการเป็นสหภาพศุลกากร (Customs Union) ดำเนินการเสร็จสิ้นในปี 2511 ขั้นที่สอง การเป็นตลาดยุโรปเดี่ยว (Single Market) ซึ่งสำเร็จในปี 2535 ต่อมารวมเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ และขั้นตอนสุดท้ายการรวมเป็นสหภาพยุโรป (European Union) เพื่อมีระบบเศรษฐกิจการเงิน นโยบายต่างประเทศ และนโยบายความมั่นคงเดียวกัน ปัจจุบันสหภาพยุโรปมีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 15 ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก กรีซ สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย สวีเดน และฟินแลนด์ คาดกันว่าในปี 2543 ประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกจะเข้ามาเป็นสมาชิก EU มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ตลาด EU เป็นตลาดที่สำคัญของโลกอีกตลาดหนึ่ง

CODEX : CODEX ALIMENTARIUS หรือ CODEX ALIMENTARIUS COMMISSION : โครงการมาตรฐานอาหาร เกิดจากนานาประเทศได้พิจารณาเห็นความสำคัญของความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร จึงได้จัดทำโครงการมาตรฐานอาหาร ภายใต้องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติกับองค์การอนามัยโลก (JOINT FAO/WHO FOOD STANDARDS PROGRAMME) ในปี 2505 วัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่ คัดกรองสุขอนามัยของผู้บริโภค และให้ความเป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการประสานงานด้านมาตรฐานอาหารทั้งหมดที่ดำเนินการโดยองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่จัดลำดับความสำคัญ ริเริ่ม และแนะนำในการเตรียมร่างมาตรฐานโดยความ

ช่วยเหลือจากองค์การที่เกี่ยวข้อง เมื่อกำหนดมาตรฐานเสร็จเป็นขั้นสุดท้าย และมีการควบคุมจากประเทศสมาชิกแล้ว ให้จัดพิมพ์เป็นมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานดังกล่าวให้ทันสมัยตลอดเวลา

ในปี 2541 CODEX ประกอบด้วยด้วยรัฐบาลของประเทศสมาชิกทั้งหมด 163 ประเทศ ประเทศที่เป็นสมาชิกของ FAO และ WTO สามารถสมัครเป็นสมาชิก โดยไม่มีข้อกีดกัน เกณฑ์มาตรฐานสินค้าอาหารของ CODEX จะเริ่มตั้งแต่คำจำกัดความผลิตภัณฑ์ วัตถุเติม สุขอนามัย การเก็บเกี่ยวและการผลิตวัตถุดิบ การขนส่ง ข้อกำหนดเกี่ยวกับแผนผังและการออกแบบก่อสร้างโรงงาน เครื่องมือ/เครื่องใช้ ขั้นตอนการปฏิบัติการผลิตและข้อกำหนดด้านสุขลักษณะของการปฏิบัติการผลิตอาหาร การควบคุมลักษณะสุขอนามัย ขั้นตอนการควบคุมห้องปฏิบัติการ รวมทั้งเกณฑ์การตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย โดยรวมแล้วก็มีส่วนคล้ายคลึงกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร (มอก.) ของไทยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ภายใต้ CODEX ยังมีคำย่อที่น่าสนใจอยู่ 2-3 คำ ได้แก่ HACCP : The Hazard Analysis Critical Control Point System เป็นกระบวนการควบคุมการผลิตนำไปใช้โดยอิงกับหลักการปฏิบัติที่ดี (Good Manufacturing Practices : GMP) ของโรงงานนั้น แต่เน้นการจัดทำเอกสารหรือกำหนดเป็นตารางจุดวิกฤตในการผลิตที่จะต้องควบคุมหรือดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถผลิตอาหารได้ตามมาตรฐานคุณภาพที่แท้จริง

(ขอขอบคุณ : สถาบันอาหาร/ข้อมูล)

พบกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดี

อังคณา

ซาหม่อน...ซาใหม่

วิโรจน์ แก้วเรือง
ศูนย์วิจัยหม่อนไหมอุดรธานี

ท่านรู้จักซาหม่อนดีแล้วหรือยัง

“หม่อน” เป็นพืชสมุนไพรชนิดหนึ่งในอดีตนอกจากจะใช้ใบหม่อนเลี้ยงไหมแล้วยังใช้ประกอบอาหารได้หลายลักษณะ เช่น ใส่ต้มยำ แกงอ่อม ซุปแป้งทอด ลวกจิ้มน้ำพริก ใส่ยำ และทำน้ำซาวยา มีความเชื่อกันว่าใบหม่อน สามารถเพิ่มรสชาติของอาหาร และมีคุณค่าทางโภชนาการเนื่องจากมีโปรตีน และแร่ธาตุต่างๆ โดยเฉพาะแคลเซียมค่อนข้างสูง ประเทศจีนใช้ใบหม่อนเป็นพืชสมุนไพรรักษาอาการไอ ความดันเลือดสูง และคลายเครียด

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา นักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่น และโรมาเนีย ได้ตรวจพบ GABA (Gamma aminobutyric acid) ที่มีคุณสมบัติในการลดความดันเลือดในหนูทดลองและ DNJ (Deoxynojirimycin) ลดปริมาณน้ำตาลในเลือดหนู และมนุษย์ นอกจากนี้ยังพบไซโตสเตอรอล (Sitosterol) ที่สามารถลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือดของกระต่ายได้ นอกจากนี้ใบหม่อนยังมี โคลีน เหล็ก สังกะสี วิตามินเอ บี1 บี2 และซี ที่สำคัญคือ กรดอะมิโน ที่จำเป็นต่อร่างกายมนุษย์ครบทุกชนิดทั้ง ไอโซลิวซีน (Isoleucine) ลิวซีน (Leucine) เมไธโอนีน (Methionine) ซีสทีน (Cystine) ฟีนีลอะลานีน (Phenylalanine) ไทโรซีน (Tyrosine) ธรีโอนีน (Threonine) ทริปโตเฟน (Tryptophan) ไลซีน (Lysine) และวาลีน (Valine)

ที่มาของซาหม่อน

“ซาหม่อน” หรือ “ซาใบหม่อน” เป็นใบหม่อนอบแห้ง นำมาชงกับน้ำสำหรับดื่มเหมือนใบชาทั่วๆ นับเป็นเครื่องดื่มสมุนไพรใหม่ล่าสุดของไทยหลังจากที่ผู้เขียนได้ทดลองทำชาจากใบหม่อนดื่มเองเมื่อปี 2536 แบบลองผิด

ลองถูก โดยการนำใบหม่อน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์บุรีรัมย์ 60 พันธุ์นครราชสีมา 60 และพันธุ์หม่อนน้อย มาหั่น และอบให้แห้ง จากนั้นนำมาชงดื่ม แต่รสชาติไม่ดี จึงปรุงแต่งกลิ่นด้วยดอกมะลิจึงพอดื่มได้ แต่ยังไม่ได้รับความสนใจจากใครๆ ที่เข้าไปแนะนำให้ชิม จึงได้ทำการศึกษาอย่างจริงจังด้วยการตั้งเป็นทะเบียนวิจัยของกรมวิชาการเกษตร พร้อมกับตั้งความหวังว่าถ้าประสบผลสำเร็จน่าจะส่งเสริมให้มีการผลิตเป็นเครื่องดื่มสมุนไพร ซึ่งอาจจะเป็นธุรกิจระดับครัวเรือน หรือถ้าเป็นไปได้ก็ส่งเสริมถึงขั้นระดับโรงงาน

จากการค้นคว้าเอกสารวิชาการ ได้พบคุณสมบัติของใบหม่อนที่ถูกนำไปใช้ทางเภสัชกรรมมากขึ้นเป็นลำดับ การวิจัยเรื่องซาหม่อนไม่โดดเดี่ยวอีกต่อไป เมื่อ บริษัท ชาระมิ่ง จำกัด ได้ให้ความร่วมมือในการทำซาหม่อนในรูปของชาฝรั่ง ต่อมาบริษัท ไทยซิลค์ โปรดักส์ จำกัด ได้ให้ความร่วมมือในการทำซาหม่อนในรูปของชาเขียว โดยการส่งเครื่องจักรการทำชาเขียวเข้ามาผลิตซาหม่อนโดยเฉพาะ ขณะเดียวกันศูนย์วิจัยหม่อนไหมก็ได้ศึกษาการทำซาหม่อนในรูปของชาเขียว ชาจีน และชาฝรั่ง แบบครัวเรือน ใช่วิสดูง่ายๆ ที่มีอยู่ในครัวเรือน จากนั้นได้นำผลิตภัณฑ์ซาหม่อนทั้งหมดไปตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมี และกายภาพที่สำคัญงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) พบว่าซาหม่อนผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งชาเขียว ชาจีน ชาฝรั่ง ไม่ว่าจะผลิตจากโรงงานหรือผลิตแบบครัวเรือน

ขยายผล

นายอนันต์ ตาโลดม อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้ให้ความสนใจ ซาหม่อน

มากด้วยพิจารณาเห็นว่า “ซาหม่อน” น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ได้มีโอกาสที่จะขายใบหม่อนให้โรงงานผลิตซาหม่อน หรือทำการผลิตซาหม่อนแบบครัวเรือนเพื่อจำหน่ายเอง นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางให้ผู้ที่กำลังประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและกำลังมองหาอาชีพใหม่ได้มีโอกาสเปลี่ยนอาชีพด้วย

ปี 2539 บริษัท ไทยซิลค์ โปรดักส์ จำกัด ได้ผลิตซาหม่อนชนิด ชาเขียว แบบอุตสาหกรรม ส่งไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น โดยมีบริษัทของประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้จัดจำหน่ายในปี 2540 สามารถส่งซาเขียวใบหม่อนออกไปยังประเทศญี่ปุ่นได้ประมาณ 10 ตัน และในปี 2541 ส่งออกประมาณ 40 ตัน ในจำนวนนี้ส่งไปยังประเทศญี่ปุ่นประมาณ 15 ตัน สำหรับปริมาณการบริโภคในประเทศมีประมาณ 20 ตัน

อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยหม่อนไหมจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการทำซาหม่อนให้กับผู้สนใจ โดยดำเนินการมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2541 จนถึงขณะนี้มีการอบรมไปแล้ว 3 รุ่น จำนวนผู้เข้ารับการอบรมกว่า 400 คน ผู้ที่ผ่านการอบรมได้นำความรู้ในการทำซาหม่อนแบบครัวเรือนไปประกอบเป็นอาชีพเสริม นอกเหนือจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่ทำอยู่เดิม เช่น กลุ่มเกษตรกรที่อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์และอำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี

และยังมีบางรายที่นอกจากจะผลิตชาหม่อนแล้วยังจัดทำบรรจุภัณฑ์ และจัดจำหน่ายเองด้วย เช่น เกษตรกรบ้านเหินเหิบศิลาทิพย์ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

กรมวิชาการเกษตรมีนโยบายที่จะดำเนินการวิจัยร่วมกับ สถาบันแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เรื่องสรรพคุณของชาหม่อนทางเภสัชกรรม เพื่อเป็นแบบอย่างการวิจัยพืชสมุนไพรของไทยต่อไป ด้วยเหตุที่พืชสมุนไพรของไทยส่วนใหญ่ สรรพคุณที่อ้างอิงไว้เป็นสิ่งที่บอกกล่าวกันมาจากบรรพบุรุษ เป็นตำรายาแพทย์แผนไทยที่ยังไม่ได้มีการตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ในอนาคตหม่อนอาจจะเป็นพืชที่ถูกนำมาสกัดสาร DNJ หรือ GABA เพื่อนำมาทำยา หรือนำมาใช้ดื่มเป็นเครื่องดื่มสมุนไพรอย่างกว้างขวางมากกว่านี้ และจะสามารถลดการนำเข้ายารักษาโรคเบาหวาน และความดันโลหิตได้คิดเป็นมูลค่ามหาศาล

สถานการณ์ชาหม่อนในปัจจุบัน

การผลิต มีการผลิตทั้งแบบอุตสาหกรรมโรงงานและอุตสาหกรรมครัวเรือน ในปัจจุบันการผลิตแบบโรงงานมีเพียงโรงงานเดียวคือ บริษัท ไทยซิลค์โปรดักส์ จำกัด ซึ่งผลิตชาหม่อนในรูปชาเขียวใบหม่อนส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ รวมประมาณปีละ 30 ตัน มูลค่า 7.5 ล้านบาทจำหน่ายภายในประเทศแบบขายส่งประมาณปีละ 10-12 ตัน มูลค่าได้น้อยกว่า 2.8 ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะขยาย

การผลิตเพื่อจำหน่ายต่างประเทศและภายในประเทศเพิ่มขึ้นโดยส่งไปประเทศเนเธอร์แลนด์ และได้หวัน การผลิตแบบครัวเรือนมีทั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและบริษัทเอกชน เช่น บริษัทอุตสาหกรรมไหมไทย จำกัด (จิม ทอมป์สัน) และบริษัทไร่บุญรอด จำกัด แต่ไม่ทราบปริมาณการผลิต ส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการผลิตและจำหน่ายมากคือกลุ่มอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น สามารถควบคุมคุณภาพการผลิต และเปิดตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เองในรอบ 1 ปี มีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มประมาณ 5 แสนบาท และยังมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอื่นๆ ที่เริ่มดำเนินการ อีกหลายกลุ่ม

การจำหน่าย ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ซื้อวัตถุดิบจากบริษัทผู้ผลิตและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แล้วนำไปทำบรรจุภัณฑ์ใหม่เป็นของตนเอง หรือนำไปบดให้ละเอียดขึ้นบรรจุซอง เพื่อความสะดวกในการชง และทำให้มีตลาดกว้างขึ้น สร้างทางเลือกให้ผู้บริโภค ปัจจุบันมีบริษัทและกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นผู้จำหน่ายมากกว่า 9 ราย มีมูลค่ามากกว่า 8 ล้านบาทต่อปี และยังมีบริษัทและกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ อีกหลายรายที่ยังไม่ทราบจำนวนการผลิตและการจำหน่ายแต่ที่แน่ๆ คือ ขณะนี้ชาหม่อนกำลังมีส่วนแบ่งตลาดชาสมุนไพรเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

อนาคตชาหม่อน

ในอนาคต “ชาหม่อน” มีโอกาสสร้างอาชีพใหม่ ให้กับประชาชนและสร้างทางเลือกให้กับเกษตรกรที่มีอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม แต่ต้องคำนึงถึง “คุณภาพ” ในความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่า กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม จะต้องร่วมมือกันในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชาหม่อนและศึกษาวิจัยสรรพคุณทางการแพทย์ให้ชัดเจน เพื่อจะได้ส่งเสริมให้ “ชาหม่อน” คงอยู่ตลอดไป

อย่างไรก็ตามการที่ตลาดชาหม่อนจะคงอยู่และขยายต่อไปได้นั้นจะขึ้นอยู่กับ

● คุณภาพชาหม่อนจะต้องมีคุณภาพดี ไม่มีเชื้อรา ไม่เน่า ไม่เก่าเกินไป

ไม่มีฝุ่นปนเปื้อน ไม่มีซากพืชซากสัตว์ปน ดังนั้นการจะได้ชาหม่อนคุณภาพดี จะต้องคำนึงถึงพันธุ์หม่อนที่ใช้เหมาะสม ใบหม่อนต้องสมบูรณ์และสะอาด ให้ภาชนะในการทำและดำเนินการผลิตถูกสุขลักษณะ เก็บในภาชนะที่มิดชิด ป้องกันกลิ่นและความชื้นจากภายนอกได้

● การปลูกหม่อนและเก็บใบหม่อนจะต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ต้องขอความช่วยเหลือจากนักวิชาการและเภสัชกร ทั้งกระทรวงเกษตรฯ กระทรวงสาธารณสุข ที่จะทำให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรผู้เพาะปลูก

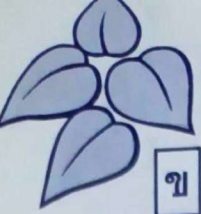
● ทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์และถูกต้อง การดำเนินธุรกิจไม่สามารถดำเนินการทุกขั้นตอนได้ด้วยตนเองทั้งหมด จำเป็นต้องมีผู้เพาะปลูก ผู้รับซื้อวัตถุดิบ โรงงานผู้จัดจำหน่าย ดังนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความซื่อสัตย์ จึงจะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของผู้บริโภค

● ผลิตภัณฑ์ชาหม่อนมีมาตรฐานสากล ชาหม่อนที่ผลิตจำหน่ายจะต้องมีช่วงมาตรฐานเบี่ยงเบนไม่มาก มีประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อลดต้นทุน ได้คุณภาพเป็นที่ยอมรับหรือยิ่งไปกว่านั้นสามารถระบุสาระสำคัญของใบหม่อนได้ด้วย ซึ่งจะต้องดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องต่อไป

● พัฒนาเป็นยาสมุนไพรสำเร็จรูปต้องประสานความร่วมมือระหว่าง แพทย์แผนโบราณ กับวิชาการสมัยใหม่ เพื่อให้การผลิตชาหม่อนเป็นยาสมุนไพร อันจะทำให้ผู้บริโภคไม่สับสนกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์และเกิดความปลอดภัย ถ้าทำให้ผลิตภัณฑ์มีสรรพคุณที่แน่นอนแล้ว การยอมรับจะมีมากขึ้น โดยจะต้องตรวจสอบสารออกฤทธิ์ในผลิตภัณฑ์เสมอ รวมทั้งการทดสอบทางคลินิกอย่างครบถ้วน แม้จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากก็ตาม

เมื่อคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ การยอมรับของผู้บริโภคชาหม่อน หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากหม่อนก็จะมีมากขึ้น ตลาดทั้งภายในและต่างประเทศจะกว้างขึ้น ทั้งนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ (นักวิชาการ เภสัชกร และแพทย์) เกษตรกร ผู้เพาะปลูก และเอกชนผู้ประกอบการ

ขยายพันธุ์เอื้องแซะกินสุป่า

พรรณนีย์ วิชาชู : รายงาน

“เอื้องแซะ”เป็นพืชในวงศ์กล้วยไม้ที่จัดอยู่ในสกุลหวาย มักพบแหล่งกำเนิดในแถบเส้นศูนย์สูตร โดยปกติเอื้องแซะชอบขึ้นตามคบของต้นไม้ในลักษณะการดำรงชีวิตแบบอิงอาศัย มักจะขยายพันธุ์โดยการแตกหน่อจากปล้อง ทั้งนี้มักจะขึ้นในที่ที่มีความชื้นสัมพัทธ์ 60-70% มีความเข้มของแสง 25-30% ชอบขึ้นในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี พบมากในบริเวณป่าที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 800-1,500 เมตร อากาศหนาวเย็น บริเวณป่าในเขตรัฐฉานของพม่า ป่าในเขตจังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่ ของไทย **“เอื้องแซะ”** จะออกดอกในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม หรือในช่วงฤดูหนาว นับวัน **“เอื้องแซะ”** จะหายากขึ้นทุกที หากไปมีการอนุรักษ์หรือขยายพันธุ์ **“เอื้องแซะ”** คงจะหายไปจากป่าเมืองไทย

เมื่อวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2536 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ขยายพันธุ์เอื้องแซะให้มากขึ้น และให้ทดลองศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำมาสกัดเป็นน้ำหอม

สถานทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหน่วยงานตัวแทนของกรมวิชา

การเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสถานีฯ ได้รายงานให้กรมวิชาการเกษตรทราบ กรมฯ ได้พิจารณาให้นักวิชาการจากกองพฤกษศาสตร์และวัชพืช ซึ่งมีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับกล้วยไม้ และมีภาระกิจด้านรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์พืช เข้าร่วมดำเนินการในการรวบรวม อนุรักษ์ และพัฒนากล้วยไม้เอื้องแซะ สนองพระราชเสาวนีย์และพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อเดือนมีนาคม 2536 และมีพระราชดำรินเกี่ยวกับ **“เอื้องแซะ”** ไว้เช่นกัน

นักวิชาการจากกองพฤกษศาสตร์และวัชพืช 2 ท่าน คือ คุณวิไลวรรณ เชาวนโยธินและคุณภัทริยา สุทธิเชื่อนาค ได้ร่วมกับนักวิชาการของสถานีทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวปางมะผ้า 2 ท่าน คือ คุณสุทัศน์ ทองเสน และคุณศิระพงศ์ นฤบาล ได้ดำเนินการอนุรักษ์และขยายพันธุ์เอื้องแซะตั้งแต่ปี 2536 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยในระยะแรกได้ดำเนินการเก็บรวบรวมกล้วยไม้เอื้องแซะจากแหล่งกำเนิดธรรมชาติ รวมทั้งฝึกกล้วยไม้เอื้องแซะที่ผสมโดยธรรมชาติ จากนั้นนำฝัก

เอื้องแซะที่ผสมเกสรโดยธรรมชาติ มาเพาะในอาหารวุ้นในห้องปฏิบัติการ จนเหมาะสมที่จะย้ายปลูกลงในกระถางเพื่อเฝ้าศึกษาการเจริญเติบโตทุกระยะ ทั้งนี้จุดหมายของงานทดลองดังกล่าวอยู่ที่การนำเอื้องแซะที่ขยายพันธุ์เหล่านี้กลับไปปลูกในแหล่งกำเนิดเดิมในธรรมชาติต่อไป

คุณวิไลวรรณ เชาวนโยธิน ได้รายงานผลการทดลองว่า จากการเพาะเมล็ดเอื้องแซะที่ผสมเองตามธรรมชาติพบว่า ฝักเอื้องแซะที่จะนำมาเพาะเมล็ดต้องมีอายุ 10 เดือนขึ้นไปเมล็ดจึงจะงอกดี เมล็ดเอื้องแซะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากกล้วยไม้ชนิดอื่น โดยที่เมล็ดจะผลิตรายคล้ายเมือกมาหุ้มเมล็ด หลังจากเพาะเมล็ดลงบนอาหารวุ้นเพียงไม่กี่ชั่วโมง ทำให้ดูคล้ายกับมีแบคทีเรียเกิดขึ้น เข้าใจว่าสารเมือกนี้จะช่วยให้เมล็ดชุ่มชื้นและงอกได้ดี หรือมีเช่นนั้นก็อาจจะเป็นเพราะเมล็ดสามารถดูดความชื้นจากอาหารวุ้นได้รวดเร็ว

ในปีแรกของการดำเนินงานสามารถเพาะกล้วยไม้เอื้องแซะได้มากกว่า 30,000 ต้น ในปี 2538 คุณวิไลวรรณ ได้ส่งต้นเอื้องแซะที่ได้จากการเพาะเมล็ดไปทดลองปลูกที่สถานทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวปางมะผ้า โดยได้นำเอื้องแซะที่มีขนาดลำลูกกล้วยสูงประมาณ 1 นิ้ว ลงปลูก

ในกระถางหมู่ ปรากฏว่า กล้วยไม้มี อาการใบเหี่ยวอย่างรวดเร็ว ทำให้ กล้วยไม้ไม่สามารถเจริญเติบโตต่อไปได้ ต่อมาจึงได้นำเอื้องชะที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม คือมีลำลูกกล้วยสูง ประมาณ 2 นิ้ว ลงปลูกในกระถาง ผล ปรากฏเช่นเดิมคือ กล้วยไม้มีอาการ ใบเหี่ยวอย่างรวดเร็ว ปลูกเลี้ยงอยู่ ไม่นานก็ตาย

คณะนักวิจัยได้ศึกษาหาสาเหตุ ของอาการเหี่ยว โดยการนำใบ ลำต้น และรากของเอื้องชะ มาผ่านขบวนการตรวจลักษณะทางกายวิภาควิทยา ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ พบว่าอาการเหี่ยว รวดเร็วของเอื้องชะเนื่องมาจากเซลล์ ของใบมีความบางมาก เช่นเดียวกับลำ ต้นและราก ด้านล่างของใบ มีรูปใบ เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการคายน้ำ อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น จากสาเหตุที่พบ ดังกล่าว คณะนักวิจัยจึงได้คิดค้นหาวิธี เพิ่มความหนาของเซลล์

ในปี 2540-2541 คณะนักวิจัย ได้นำผลการศึกษาการเพิ่มซิลิกาแก่ต้น ช้าวเพื่อป้องกันโรคใบไหม้ โดยการใช้ ด้านกลบในอัตราต่างๆ แก่กล้าช้าวซึ่ง พบว่าเซลล์ใบและส่วนต่างๆ ของช้าวมี ผนังเซลล์หนาขึ้น มาประยุกต์ใช้กับเอื้องชะ โดยการเพิ่ม Activated charcoal

0.25% ลงในอาหารวัน พบว่าเอื้องชะ มีอาการเหี่ยวช้าลง และใบร่วงน้อยลง เมื่อมีการเปลี่ยนถ่ายอาหารบ่อยขึ้น

จากนั้นนำเอื้องชะออกจากขวด นำไปปลูกเลี้ยงที่สถานีทดลองข้าวไร่ และชัยพฤกษ์เมืองหนาวปางมะผ้า ปรากฏว่าเอื้องชะตายหมด เนื่องจาก ชาตผู้ดูแลที่มีความชำนาญในการ ปลูกเลี้ยง

ต่อมาคณะนักวิจัยได้ศึกษา เครื่องปลูก พบว่าการใช้เวอร์มิคูไลต์ แทนออสมันดา ทำให้เอื้องชะมีชีวิต รอดได้เป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง และใน ปี 2541 ได้ทดลองเพิ่มซิลิกา โดยใช้ Sodium metasilicate anhydrous ใน อาหารวัน พบว่าซิลิกาประมาณ 10-15 ppm ช่วยให้เอื้องชะไม่มีอาการเหี่ยว เมื่อนำออกมาเลี้ยงในสภาพธรรมชาติ

คณะผู้วิจัยได้ขยายพันธุ์เอื้องชะ และได้ส่งให้ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ไปปลูกเลี้ยง ซึ่งต่อมาคณะ กรรมการวิจัยพืชสวนได้เสนอให้กอง พฤษศาสตร์และวิจัยพืชกับสถาบันวิจัย พืชสวนร่วมกันดำเนินงาน โดยกอง พฤษศาสตร์ฯ เป็นผู้ขยายพันธุ์ เอื้องชะในห้องปฏิบัติการ ส่งให้สถาบัน วิจัยพืชสวนนำไปปลูกเลี้ยงในสภาพ ธรรมชาติ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการ จัดส่งพันธุ์เอื้องชะให้สถาบันวิจัยพืช สวนไปปลูกเลี้ยงจำนวนมากพอสมควร และจากการติดตามผลของศูนย์โลววรรณ พบว่า เอื้องชะที่นำไปปลูกในสภาพ ธรรมชาติรอดตายประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น

แม้งานที่ดำเนินการยังไม่ บรรลุวัตถุประสงค์แต่ผู้ทำงานทดลอง วิจัย ที่ได้เอ่ยชื่อมาแล้ว มีความ มุ่งมั่นตั้งใจเพื่อจะสนองพระราชดำริ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม ราชนิพนธ์ให้สำเร็จให้จงได้ แม้จะ ต้องใช้เวลา ความอดทน ความมานะ พยายาม ทุกคนยินดี มีได้ย่อห่อ สิ้น หวัง หรือหมดกำลังใจ เราขอเอาใจ ช่วย และเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลัง ด้วยหวังจะเห็นเอื้องชะเหลือง สะพรั่งอยู่เต็มป่าในอนาคต

เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2542 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงดำเนินฯ ณ แปลงนาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ในโอกาสเสด็จเยือนฯ ประจวบเหมาะ รองอธิบดีกรมวิชาการ เกษตร ได้เฝ้าฯ รับเสด็จและถวายรายงานด้วย

เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2542 นายเนวิน ชิดชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เป็นประธานเปิดประชุมเจรจาเรื่องสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ใน ลำไย ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ส่งออกฝ่ายไทยกับเจ้าหน้าที่และผู้นำเข้าลำไยของ สิงคโปร์ ณ ห้องประชุมอาคารศูนย์ปฏิบัติการฝึกอบรมและถ่ายทอด เทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2542 นายปิณฑศ์ พิ้งบุญ ณ อุรุทธา ปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เป็นประธานเปิดการสัมมนาเรื่อง "อนาคตพืชตัดต่อ สารพันธุกรรมกับการพัฒนาการผลิตอาหารและปัญหาการค้าระหว่างประเทศ ณ โรงแรมหลุยส์ เทเวร์น ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ

บนปก

"หงส์เหิน" ดูจะเป็นไม้ดอกที่ ได้รับความสนใจจากผู้ที่มา เยี่ยมชมงาน "มหกรรมเทคโนโลยี การเกษตร 2542" ที่กรมวิชาการ เกษตรจัดขึ้นที่ศูนย์การประชุม แห่งชาติสิริกิติ์ ระหว่างวันที่ 15-18 กรกฎาคม 2542 มากทีเดียว "ผลิใบฯ" จึงขอแนะนำให้ท่านได้รู้จักไม้ดอก ชนิดนี้ผ่าน "บนปก" พอเป็นสังเขป

"หงส์เหิน" (Globba winitil) หรือ "ดอกเข้าพรรษา" เป็นไม้พื้นเมืองของไทยเป็นพืชที่อยู่ในวงศ์เดียวกับชิงหรือชา มีหัวใต้ดินคล้ายกระชาย มีรากสะสมอาหารลักษณะอวบ น้ำเรียงอยู่รอบหัว มีลำต้นเทียมเหนือดินคล้ายกระชาย

ที่เรียกว่า "หงส์เหิน" เพราะดอกและเกสรของดอก มีลักษณะเป็นรูปตัวหงส์กำลังจะเหินบิน มีสีลาสว่างาม มี กลีบประดับเรียงตามช่อดอกเป็นระเบียบสวยงาม โค้งโน้ม ลงอย่างอ่อนช้อย ส่วนที่เรียกว่า "ดอกเข้าพรรษา" เพราะ จะออกดอกมากในช่วงเข้าพรรษาเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกตามท้องถิ่นต่างๆ อีกหลายชื่อเช่น ชาวอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เรียกว่า กล้วยจีง่า ชาวลำพูน เรียกว่า กล้วยจีง่าหลวง ชาวเชียงใหม่เรียกว่า กล้วยเครือคำ ชาวพิษณุโลก เรียกว่า ก้ามปู ชาวภาคกลาง เรียกว่า ชมันผี หรือ กระทือลิง ส่วนที่เลย เรียกว่า ว่านดอกเหลือง

เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2542 นายอนันต์ ดาโลดม อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้ เดินทางไปเยี่ยมเกษตรกรที่ผลิตหัวพันธุ์ปทุมมาเพื่อส่งออกซึ่งได้รับใบรับรอง จากกรมวิชาการเกษตร และเป็นแปลงตัวอย่าง GAP ปทุมมา ที่ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผลิใบก้าวใหม่การวิจัยและพัฒนาการเกษตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยของหน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร
2. เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับนักวิจัยกับผู้บริหาร นักวิจัยกับนักวิจัยและนักวิจัยกับผู้สนใจ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
3. เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะเป็นตัวอย่างหรือเป็นพื้นฐานการวิจัยขั้นสูงต่อไป

ที่ปรึกษา : อนันต์ ดาโลดม

บรรณาธิการ : พรรณีย์ วิชชาชู

กองบรรณาธิการ :

ทิพย์ เสระกุล วิสุทธิ์ ทศวงศ์ชาย

อุดมพร สุพุดต์ ธงชัย จงจำรัส

สุวิทย์ รันดาเว มาร์กาเรต อยู่วัฒนา

อังคณา สุวรรณภู